SM024:00/2012

SISÄASIAINMINISTERIÖ
31. 10. 2013
INRIKESMINISTERIET

Reserviläisurheiluliitto ry.
Döbelninkatu 2
Helsinki

30.10.2013

LAUSUNTO HALLITUKSEN ESITYSLUONNOKSESTA AMPUMARATALAIKSI SEKÄ AMPUMA-ASELAIN JA ERÄIDEN SIIHEN LIITTYVIEN LAKIEN MUUTTAMISEKSI

Sisäasiainministeriön lausuntopyyntö 5.9.2013 SM024:00/2012

YLEISTÄ

Reserviläisurheiluliitto (RESUL) kiittää mahdollisuudesta antaa lausunnon uutta ampumaratalakia sekä tiettyjä muutoksia ampuma-aselakiin koskevassa asiassa. RESUL edustaa jäsenjärjestöjään ja sen keskeinen tehtävä on toimia lausunnonantajana lakihankkeissa. Reserviläisjärjestöt (Reserviläisliitto ry, Suomen Reserviupseeriliitto ry, Maanpuolustuskiltojen liitto ry, Suomen Rauhanturvaajaliitto ry) ovat yhteensä n. 80 000 henkilöjäsenen kansalaisjärjestöjen muodostama ryhmä.

RESUL:n asema urheilujärjestönä Suomessa on tunnustettu ja se toimii myös aktiivisesti muiden maiden reserviläisurheilujärjestöjen kanssa. RESUL tuottaa jäsenjärjestöilleen monipuolisia liikuntapalveluja, joiden joukossa reserviläisammunnat on merkittävä osa-alue.

RESUL:lla on toimintasuunnitelmansa mukaisesti kilpailutoimintaa vuoden ympäri eri puolella Suomea. Aktiiviset jäsenet valmistautuvat kilpailuihin harjoittelemalla säännöllisesti oman alueensa ampumaradoilla. Valtakunnallisia kilpailuja järjestetään vuorovuosin eri puolilla Suomea, jotta järjestelyvastuu kiertäisi jäsenjärjestöjen kesken ja että kilpailut olisivat kaikille jäsenille välillä myös kohtuullisen matkan päässä. Reserviläisjärjestöillä on tarve valtakunnalliselle ampumarataverkostolle, johon kuuluu lukumääräisesti riittävä määrä ampumaratoja eri puolilla maata. Ratojen ylläpito ja viranomaisten kanssa asiointi hoidetaan vapaaehtois- ja talkoovoimin, mikä on oltava mahdollista myös jatkossa.

RESUL katsoo, että esillä olevista asioista täysin uudestaan kirjoitettu ampumaratalaki ja erityisesti sen vaikutukset yhdessä olemassa olevan rakennus- ja ympäristölupasääntelyn kanssa ovat aivan keskeisiä kysymyksiä järjestöjen toiminnan kannalta. Reserviläisjärjestöt tuottavat vähäisillä taloudellisilla panoksilla reserviläisten kenttäkelpoisuuden ylläpitoon tähtääviä palveluja, joiden avulla reserviin kuuluvat voivat harjoitella koko valtakunnassa maanpuolustustaitoja niin kuin asevelvollisuutta koskeva lainsäädäntö edellyttää.

Uuden lain voimaantulo ei saa aiheuttaa sitä, että nykyinen ampumarataverkosto muuttuvan lainsäädännön johdosta joutuisi lakkautusuhan alaiseksi. Uuden lain on pikemminkin parannettava mahdollisuuksia perustaa uusia ampumaratoja sinne, missä

asuu eniten ihmisiä eli pääkaupunkiseudulle sekä sinne, josta Puolustusvoimien ampumaradat puretaan pois varuskuntien sulkemisen seurauksena. Valtakunnallisen rataverkoston ylläpito ja pääkaupunkiseudun uusien ampumaratojen rakentaminen on turvattava.

Ohessa seuraa huomioita esityksen eräistä kohdista sekä korjausesityksiä havaitsemistamme epäkohdista.

MÄÄRITELMÄT (AmpumarataL 3 §),

"vähäinen ampumarata"

Valtaosa nykyisistä ampumaradoista on järjestöjen talkoovoimin ylläpitämiä tosiasiassa vähäisessä käytössä olevia ratoja. Radoilla käyvät tyypillisesti ampumassa metsästäjät, reserviläiset ja urheiluampujat. Näillä käytännössä ulkoradoilla käyttö keskittyy kesäkauteen ja syksyyn, jolloin erityisesti on ampumaharjoittelua ja mm. hirvikokeita.

Jos rata ei ole uuden lain tarkoittamalla tavalla "vähäinen", sen perustamisessa ja ylläpidossa on suhteettoman paljon työtä ja mm. viranomaisten kanssa asioimista ottaen huomioon, että järjestöjen ylläpitämien ratojen osalta kaikki rataan liittyvät toimet on tehtävä talkootyönä ilman mahdollisuutta saada muuta rahoitusta kuin mitä seurojen jäsenmaksuista on kerättävissä.

Ampumaratalain eräs keskeinen tarkoitus on, että kaikilla ammunnan harrastajilla olisi ampumarata kohtuullisen matkan päässä. RESUL kiinnittää erityisesti huomiota siihen, että yleisen asevelvollisuuden varaan rakentuvassa valtakunnan puolustuksessa asevelvollisella perusreserviläisillä on itse asiassa velvollisuus ylläpitää ampumataitoa. Puolustusvoimien kertausharjoitukset eivät kata tätä tarvetta, joten aivan olennainen merkitys on reserviläisjärjestöjen toteuttamilla ammunta- ja liikuntaharjoituksilla sekä kilpailuilla, joilla tähdätään kenttäkelpoisuuden ylläpitoon. Väärin määritelty tavoitteellinen laukausmäärä ei vastaa todellista asiain tilaa ja selvää on, että lain tavoitteiden on oltava kokemus- ja faktapohjaisesti realistisia.

Jos radalla ammutaan vähänkin enemmän haulikkoammuntaa, tyypillisesti ennen metsästyskautta, ja lisäksi reserviläiset käyvät radalla harjoittelemassa, on tilanne se, että 10 000 laukauksen määrä todennäköisesti ylittyy kaikilla pienehköilläkin ampumaradoilla.

Tiedossa on, että lakkautettavien varuskuntien ampumaradat, jotka tähän asti ovat palvelleet ympäristön asukkaita (metsästäjät, kilpa- ja urheiluampujat, reserviläiset, muut harrastajat), joka tapauksessa lakkaavat, joten niitä ympäröivissä kunnissa, käytännössä koko maakunnassa tulee pääsy ampumaradalle vaikeutumaan. Tämän hetken tietojen mukaan PV purkaa ne ampumaradat, joille ei löydy nopeasti vastaanottajaa, jolla on voimavarat ylläpitää niitä. Tämän vuoksi jatkossa on nykyistä suurempi tarve järjestöjen vapaaehtoisvoimin ylläpitämille radoille.

Reserviläisurheiluliitto ry.
Döbelninkatu 2
Helsinki

30.10.2013

Esitys: "Vähäisellä ampumaradalla tarkoitetaan ampumarataa, jolla on tarkoitettu ammuttavaksi enintään 50 000 laukausta vuodessa."

LUPAVIRANOMAINEN POHA (AmpumarataL 5 §)

Mietinnössä esitetään, että lupaviranomaisena ampumaratoja koskevassa asiassa toimisi poliisihallitus, joka on jättänyt asiasta eriävän mielipiteen. Voidaan esittää kysymys, olisiko poliisihallituksen sijasta esim. aluehallintoviranomainen sopivampi taho käsittelemään lupa-asioita. Ratkaisevan viranomaisen osalta kaikkein olennaisinta on se, että lupahakemuksia käsittelevä viranomainen on riittävän asiantunteva ja että sillä on riittävät resurssit käsitellä ampumaratoja koskevia ilmoituksia ja lupahakemuksia kohtuullisessa ajassa.

RESUL katsoo, että yhtenäisen lupakäytännön takeeksi paras ratkaisu on, että on olemassa yksi viranomainen, joka käsittelee lupa-asiat. Olennaista on, että lupaviranomaisen resursointi ja sen toiminta yhdessä muiden asiaan vaikuttavien viranomaisten kanssa muodostuu sellaiseksi, että lupahakemukset voidaan käsitellä tehokkaasti ja että prosessissa toteutuu legaliteettiperiaate niin hyvin, ettei radan ylläpitäjä joutuisi hakemaan lakiin perustuvia oikeuksiaan oikeudenkäyntiteitse. Tämän vuoksi myös viranomaisen päätöksentekokompetenssi ja päätöksiin liittyvä harkintavalta on määriteltävä laissa yksiselitteisesti. On kiinnitettävä huomiota siihen, ettei mm. ampumaratalain nojalla annettavilla asetuksilla tai muilla hallinnollisilla normeilla tosiasiassa muuteta lain mukaisia oikeuksia ja velvollisuuksia.

AMPUMARATALUVAN PERUUTTAMINEN (AmpumarataL 7 §)

Ampumarataluvan peruuttaminen (AmpumarataL 7 §) ja vähäisen ampumaradan toiminnan kieltäminen (AmpumarataL 8 §, 2 mom.) sillä perusteella, että luvanhaltija ei ole "sopiva" ei voi tarkoittaa sitä, että kielteinen hallintopäätös voitaisiin tehdä mielivaltaisella perusteella. Lainkohtaa tai ainakin taustalla olevia hallituksen esityksen yksityiskohtaisia perusteluja on muutettava siten, että sana "sopimaton" määritelmällä termillä "ei täyty tämän lain mukaisia edellytyksiä". Vaihtoehtoisesti tämä on kirjattava lain tulkintaohjeeksi hallituksen esityksen yksityiskohtaisiin perusteluihin.

Esitys muutokseksi: 7 § 2. momentti "ampumarataluvan haltija on lainvoimaisella tuomiolla tuomittu sellaisesta rikoksesta, joka osoittaa, että hän ei täytä tämän lain mukaisia edellytyksiä tehtäväänsä, taikka hän on tahallaan menetellyt olennaiselta osin virheellisesti ylläpitäessään ampumarataa, taikka ..."

Reserviläisurheiluliitto ry.
Döbelninkatu 2
Helsinki

30.10.2013

AMPUMARAVERKOSTON KEHITTÄMISSUUNNITELMA JA MAAKUNTAKAAVA (AmpumarataL 12 §)

Uudessa laissa on tärkeätä, että siihen sisältyy maankäyttöä koskevaa kunnallista päätöksentekoa ohjaavan kaavamääräyksen lisäämistä koskeva vaatimus. Tämän lainkohdan osalta on korostetun tärkeätä, että se pannaan tehokkaasti täytäntöön valtakunnallisesti. Tässä ovat keskeisiä tekijöitä kunnat ja maakuntaliitot. Tämä laajan enemmistöhallituksen hallitusohjelmaan perustuva, sisäasiain- ja ympäristöministeriöiden välillä yhteistyössä laadittu, edustavan, asiantuntevan työryhmän yksimielisesti esittämä lainkohta, joka perustuu merkittävien kansalaisjärjestöjen esille tuomaan tarpeeseen, ei saa jäädä kuolleeksi kirjaimeksi. Jo edellinen eduskunta hyväksyi tämän periaatteen (kts. EK/HaVM – 16/2010 – vp). Ampumaradat ovat myös liikuntapaikkoja siinä kuin moottoriradat, jäähallit, golfkentät ja pesäpallostadionit. Ne tarjoavat monipuolista liikuntaa laajalla ryhmälle kansalaisia.

TURVALLINEN SÄILYTTÄMINEN (Ampuma-aseL 106 §)

Kun henkilö säilyttää useampaa asetta, on lukitusvaatimus oikean suuntainen tapa lisätä aseturvallisuutta. Yhtä tärkeätä on pitää laissa vaatimus siitä, että velvollisuus hankkia kaappi tai hankkia poliisin hyväksyntä säilytystilalle alkaa vasta sellaisesta määrästä aseita, joiden osalta ulkopuolisen tarkkailijan näkökulmasta "muu lukittuna" säilyttäminen ei ole yleensä uskottavaa. Yli viisi asetta on tässä mielessä hyväksyttävä ratkaisu. Tämä aseiden määrää koskeva linjaus muodostui eri intressitahoja ja laajaa asiantuntemusta edustaneessa työryhmässä perusteellisen keskustelun jälkeen.

HOITOHENKILÖKUNNAN ILMIOTUSVELVOLLISUUS (Ampuma-aseL 114 §)

V. 2011 ampuma-aselaissa voimaan tulleen hoitohenkilökunnan ilmoitusvelvollisuuden rajoittaminen laissa nimenomaan ja tyhjentävästi mainittuihin, vakaviin ja selkeästi todettavissa oleviin tilanteisiin on oikea ratkaisu. V. 2011 voimaan tulleessa laissa oli oikeusvaltioajattelun näkökulmasta selkeä epäkohta, kun eduskunta lisäsi lakiin kattavan ilmoitusvelvollisuuden arkaluontoisista henkilötiedoista puutteellisen valmistelun seurauksena.

Arkaluontoisia terveystietoja koskevien ilmoitusten säilyttäminen poliisin rekisterissä esitetyllä tavalla on henkilötietojen käsittelyn kannalta ongelmallista sekä Suomen henkilötietolain että EU:n henkilötietodirektiivien näkökulmasta. Terveystieto on aina arkaluontoinen henkilötieto ja esitetyn menettelyn kautta henkilöiden terveystietoja siirtyisi terveydenhoidon viranomaisilta poliisiviranomaisille täysin siitä riippumatta, onko rekisteröidyllä henkilöllä edes aikomusta hakea ampuma-aselupaa. Ehdottomasti parempi ratkaisu olisi, että poliisin ja terveydenhoidon viranomaisten tietojärjestelmät

rakennettaisiin siten, että poliisi voi laissa määritellyn toimivaltansa puitteissa tehdä kyselyn terveydenhoidon järjestelmiin koskien yksilöityä ampuma-aseluvan hakijaa tai haltijaa kuin nyt rakennettava järjestelmä, jossa arkaluontoiset henkilötiedot kerätään poliisille ja sinne muodostuu erillinen henkilörekisteri. Sehän tulee kattamaan henkilöitä, joista osa ei koskaan edes tee ampuma-aseen hankintalupaa koskevaa hakemusta. Rekisteröityjen oikeusturvan kannalta on myös arveluttavaa, että poliisille muodostettavaan rekisteriin tiedot jäävät kolmeksi vuodeksi. Järjestelmä pitäisi toteuttaa niin, että kyseessä olevat tiedot säilytettäisiin terveydenhoidon viranomaisten järjestelmissä esim. mainitun ajan ja poliisi voisi tehdä kyselyjä järjestelmistä saatuaan ampuma-aselupahakemuksen vireille.

ILMA-ASEET JA JOUSIASEET

Ilma- ja jousiaseiden osalta työryhmän linjaus on oikea. Tämän edustavan, ammattitaitoisen työryhmän arviota ja muotoiltua linjausta ilma- ja jousiaseiden osalta on pidettävä linjaratkaisuna Suomessa vallitsevissa oloissa.

LAKI HENKILÖTIETOJEN KÄSITTELYSTÄ POLIISITOIMESSA ANNETUN LAIN MUUTTAMISESTA

Yksityiskohtaiset perustelut, § 10 Arkaluontoisten tietojen käsittely, s. 48

Ko. pykälää koskevien yksityiskohtaisten perustelujen viimeisessä kappaleessa todetaan:

"Säännöksen tarkoituksena on varmistaa muun muassa, että henkilö, josta on tehty ampuma-aseilmoitus, ei voisi saada ampuma-aseen hankkimislupaa ilmoituksen vastaanottamiseen liittyvän aselupatietojen tarkistuksen jälkeen." Tämä ei voi olla lainkohdan tarkoitus. Säännöksen tarkoituksen on antaa lupaviranomaiselle lisää tietoa lupa-asioiden harkitsemista varten. Se ei automaattisesti estä hankintalupaa. Viranomainen tekee päätöksen harkintansa jälkeen yhdistämällä kaiken olemassa olevan tiedon ja haastattelussa sekä soveltuvuustestissä ilmi tulleet seikat.

Reserviläisurheiluliitto r.y.

Tor-Erik Lindqvist — Eino Svinhufvud

Hallituksen puheenjohtaja — Edunvalvontatoimikunnan puheenjohtaja